

Pompy ciepła

Wykład VII

Źródła ciepła
Powietrze atmosferyczne

ODNAWIALNE

ŹRÓDŁA ENERGII

- Według Decyzji Komisji Europejskiej 2014 , energia przekazywana przez pompy ciepła została uznana za energię odnawialną,
- 28 kwietnia 2014 weszło z życie Rozporządzenie Ministra Gospodarki w sprawie sposobu obliczania końcowego zużycia energii brutto ze źródeł odnawialnych oraz sposobu obliczania ilości energii elektrycznej i ciepła z takich źródeł.
- Pierwszy polskim dokument, który jednoznacznie podaje, że znaczna część ciepła przekazywanego przez pompy ciepła pochodzi ze źródeł odnawialnych.

ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

OSZCZĘDNOŚĆ ENERGII ! EKOLOGIA ! INNOWACJE

- Aby pomp ciepła, dostępna na polskim rynku, była traktowana jako odnawialne źródła energii:
- Minimalna wartość rzeczywistego SCOP dla pomp ciepła, zasilanych energią elektryczną, musi wynosić 2,5 przy sprawności produkcji energii elektrycznej 45,5%.
- . Dla pomp ciepła, zasilanych energią cieplną, minimalna wartość SCOP musi wynosi 1,15 .

**DLA WIĘKSZOŚCI URZĄDZEŃ DOSTĘPNYCH NA
POLSKIM RYNKU TE WARTOŚCI SĄ SPEŁNIONE.**

Dodatkowe korzyści OZE:

- Generują miejsca pracy
- Stymulują lokalne gospodarki, bo źródła nie są już skupione w elektrowniach.
- Zaangażowaniu tzw. prosumentów, czyli np. spółdzielni gminnych inwestujących w instalacje fotowoltaiczne czy mieszkańców posiadających udziały w przedsiębiorstwach energetycznych,
- „Fabryki” prądu są bliżej ludzi. Można więc oszczędzić na dystrybucji, obniżyć ceny prądu, a jego nadwyżki wykorzystywać do ogrzewania domów.
- Recepta na ubóstwo energetyczne.

Koszty inwestycji w OZE spadają

- 10 lat temu uważano że przejście na OZE może spowolnić unijną gospodarkę, bo są drogie i niepewne.
- Zaryzykowali Niemcy i Duńczycy, na których doświadczeniach bazowały inne kraje- Niemcy, Wlk.Brytania pozwoliło to obniżyć koszty inwestycji w te źródła.
- Od 2009 roku koszt urządzeń do wytwarzania energii słonecznej spadł aż o 75 proc., a tych do wytwarzania energii z wiatru – o 66 proc. (2019)

Cena prądu 2020 ?

Instalacje fotowoltaiczne - 60 euro

Wiatraki na lądzie - od 50 euro,

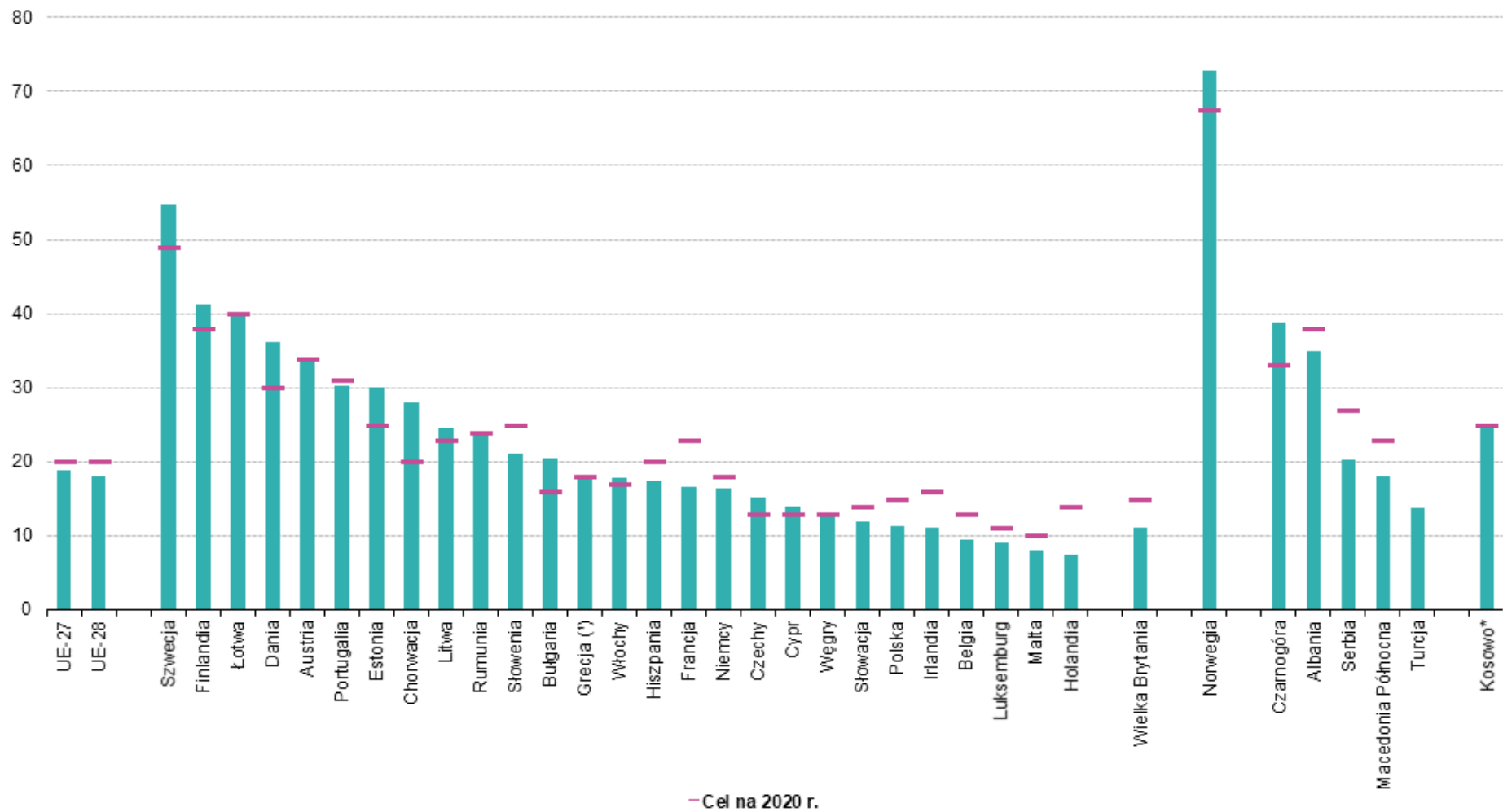
Prąd z węgla - 75 euro. za megawatogodzinę,

Analicyści przewidują, że do 2040 roku w wytwarzanie energii z OZE inwestowanych będzie 72 proc. wszystkich środków w tym sektorze: na paliwa kopalne i atom będzie szło 2,8 mld dol., tyle samo na fotowoltaikę, a 3,3 mld dol. na energię wiatrową.

Udział energii ze źródeł odnawialnych, 2018 r.

(% zużycia energii końcowej brutto)

2020 - Islandia, Szwecja, Kostaryka, Nikaragua, Wielka Brytania, Urugwaj, Dania, Chiny, Maroko

POLSKA. Bezpieczeństwo energetyczne!

- Konieczność utrzymania dużego udziału węgla w produkcji prądu i ciepła. Uzależnienie Polski od importu energii przekroczyło jednak w 2019 roku 37 proc.
- Podobnie z paliwami, które masowo wjeżdżają do Polski m.in. z Rosji.
- „RAPORT” nie pozostawia wątpliwości, że udział paliw kopalnych spada u nas zbyt wolno w stosunku do długofalowych celów unijnych!

- W 2019 roku węgiel w dalszym ciągu stanowił prawie
- 74 proc. paliw zużywanych w ciepłownictwie,
- 78 proc. w elektroenergetyce.

- Zamykane będą przestarzałe elektrownie, ale Polska zastępuje je kolejnymi blokami węglowymi, nie bacząc na to, że ich budowa jest ekonomicznie nieuzasadniona.
- Aby je sfinansować, rząd wprowadził rynek mocy, którego funkcjonowanie będzie w 84 proc. finansowane z rachunków odbiorców.

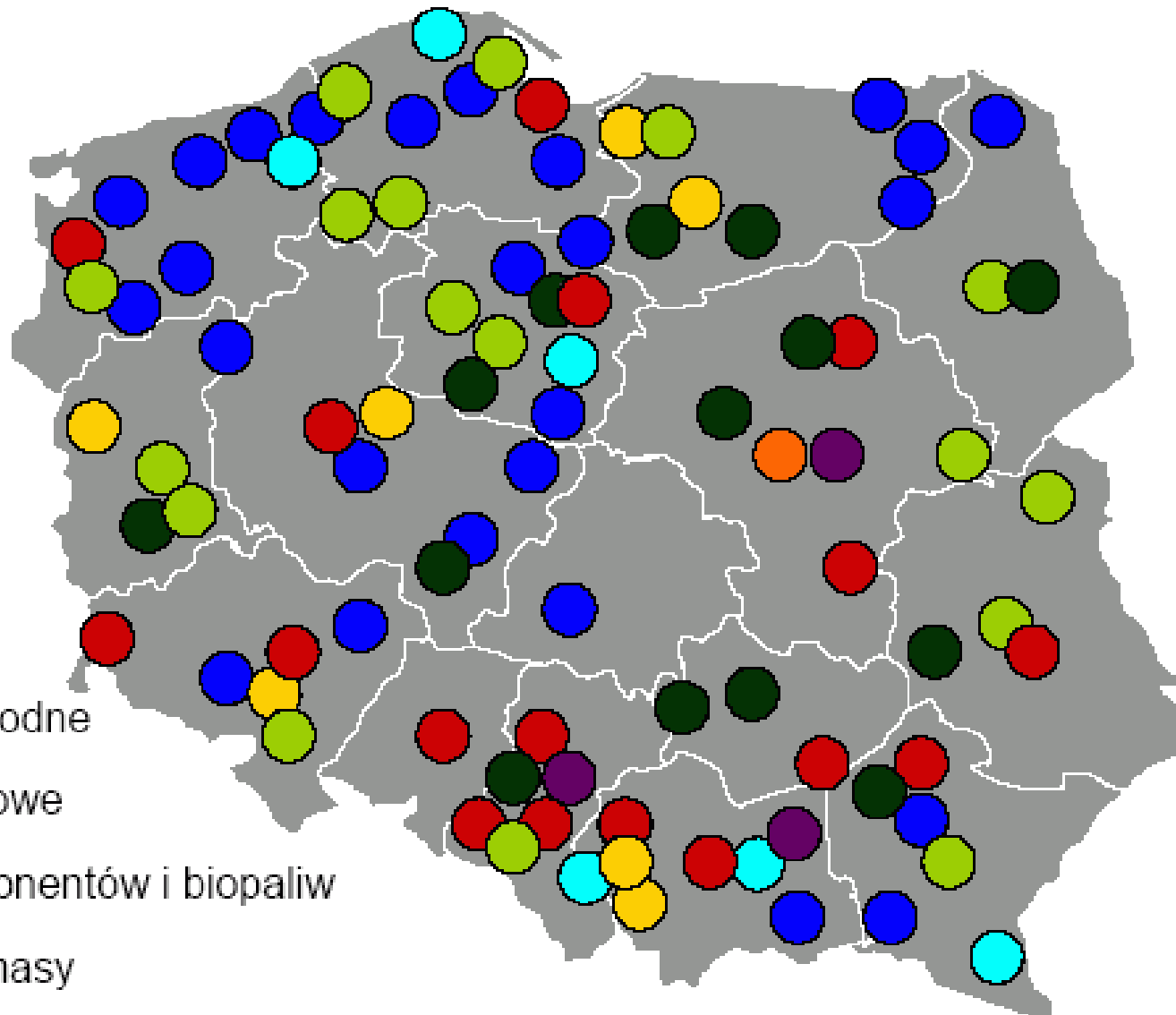

- Dotacje „na węgiel” w latach 1990-2019 wyniosły 280 mld zł.
- Kraje UE tną subsydia dla tego surowca i zamykają kopalnie.
- Polska nowelizuje ustawę górnictw, przewidując kolejnych 7 mld zł dotacji do 2023 roku.
- Nie wykorzystuje też właściwie przychodów ze sprzedaży uprawnień do emisji CO₂, które powinny być przeznaczane na poprawę efektywności energetycznej i rozwój OZE.
- W przyszłym roku mają trafiać na dopłaty do rachunków za prąd w związku z podwyżkami cen.

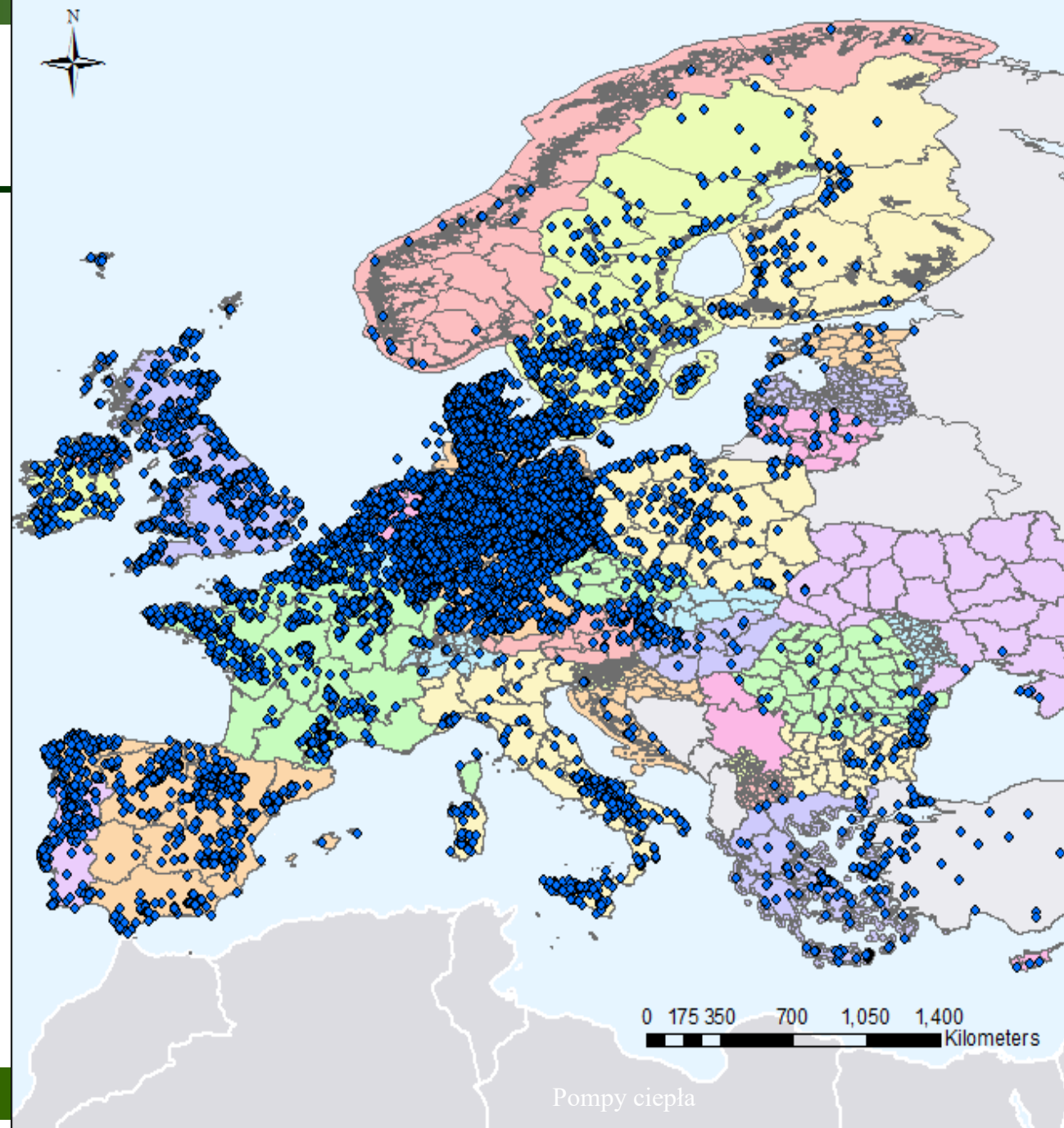
Spadek wsparcia energetyki odnawialnej w Polsce (giełdowej wartości tzw. zielonych certyfikatów)

W 2020 r. udział ten miał
wynosić ma 15 proc., a
wynosił 11, 9

- Farmy wiatrowe
- Duże elektrownie wodne
- Elektrownie biogazowe
- Produkcja biokomponentów i biopaliw
- Współspalanie biomasy
- Elektrownie biomasowe
- Zakład termicznej utylizacji odpadów komunalnych
- Instalacje fotowoltaiczne

Polacy chcą OZE !

- **A jak pokazują badania, Polacy są przychylni zielonym technologiom. W styczniu 2019 roku aż 95 proc. ankietowanych przez agencję badawczą 4P Polaków opowiedziało się za rozwojem OZE, a tylko 35 proc. za rozwojem energetyki węglowej. –**
- **Zarówno samorządy, jak i ruchy społeczne czy przedsiębiorcy chcą rozwijać odnawialne źródła energii i energetykę obywatelską, widząc w tym korzyści gospodarcze, zdrowotne i środowiskowe.**

Przyszłość energii odnawialnych

17.11.2020

Węgiel idzie w odstawkę? Podczas pandemii Polacy postawili na energię słoneczną

W Polsce trwa prawdziwy boom na właśnie ten rodzaj energii odnawialnej. Mówią o tym liczby Polskich Sieci Elektroenergetycznych (PSE), instytucji, która zarządza pracą całej polskiej sieci energetycznej.

Według PSE w październiku mieliśmy 2,6 GW zainstalowanej mocy w fotowoltaice z 47 GW zainstalowanej mocy ogółem (np. w wiatrach mamy 7,5 GW, a w węglu 34 GW).

Rząd daje rekordowe dopłaty do budowy paneli.

Miliard złotych został przeznaczony na program Mój Prąd, który pozwolił sfinansować prawie 200 tys. instalacji (większość z nich jest w budowie, ale umowy są już podpisane).

Oprócz tego jest obowiązująca od 2019 r. ulga podatkowa, która pozwala odliczyć od podatku 17 proc. wartości inwestycji.

Średnio to 3-5 tys. zł.

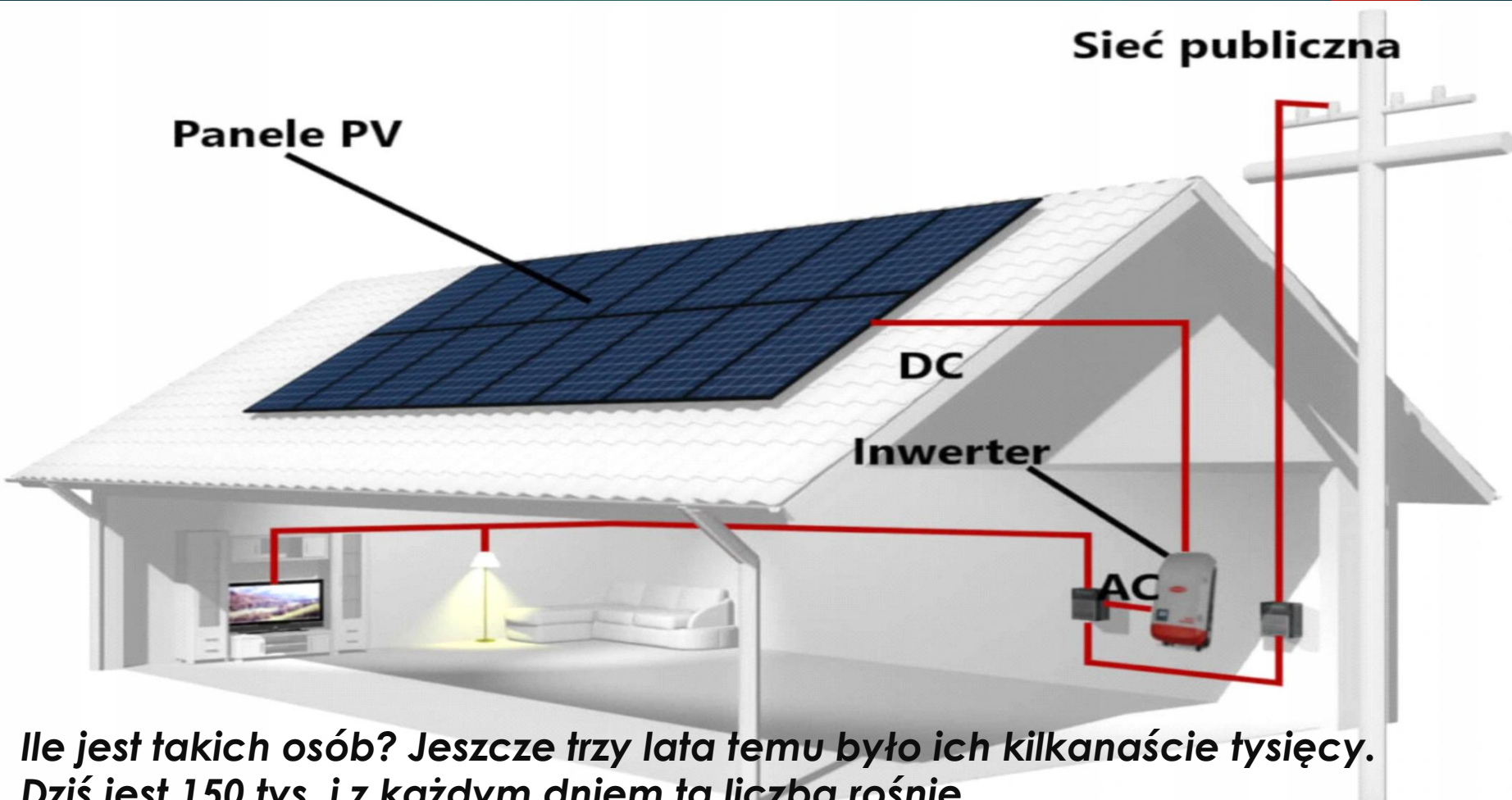
Jeśli założyć, że instalacja fotowoltaiczna dla czteroosobowej rodziny mieszkającej w domu może kosztować 20-25 tys. zł, to 30-50 proc. tej inwestycji sponsoruje państwo.

*Dla porównania przed rokiem było to tylko 1 GW.
O skali rozwoju świadczy to, że na ten 1 GW pracowaliśmy osiem lat. Teraz w 12 miesięcy zwiększyliśmy stan posiadania o 160 proc.*

Panele i duże farmy słoneczne stawiają firmy, ale też osoby prywatne, które montują je na dachach domów (w mniejszym stopniu robią to spółdzielnie mieszkaniowe, choć jest kilka pozytywnych przykładów).

Ile jest takich osób? Jeszcze trzy lata temu było ich kilkanaście tysięcy. Dziś jest 150 tys. i z każdym dniem ta liczba rośnie. Sam Tauron przyłącza codziennie do sieci średnio 300 nowych instalacji.

*Na tle Europy też wypadamy całkiem nieźle.
W ubiegłym roku Polska była na piątym miejscu
pod względem tempa rozwoju fotowoltaiki.
W tym roku możemy trafić do pierwszej trójki,
prześcigając takie kraje, jak Włochy, Wielka
Brytania czy Francja - z tą różnicą, że my
zaczynamy z niższego pułapu i musimy gonić
Zachód.*

Rozwój fotowoltaiki jest we wczesnym stadium.

W Niemczech liczba domowych instalacji idzie w miliony, więc potencjał do wzrostu jest ogromny, na czym zarobią polskie firmy, które panele montują.

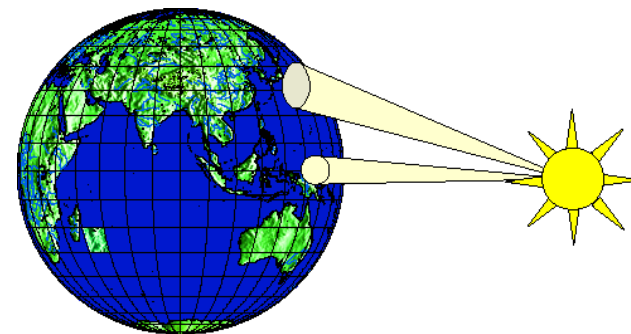
Według prognoz zawartych w przyjętej we wrześniu 2020 "Polityce energetycznej Polski do 2040 r." za dziesięć lat będziemy mieć już 7 GW energii ze słońca, a w 2040 roku aż 16 GW.

Dolne źródło do systemu Pomp ciepła

Dolne źródło – określa pompę i decyduje o jej zastosowaniu!

Powinno mieć określone cechy jakościowe i ilościowe:

Konieczna wszechstronna analiza:

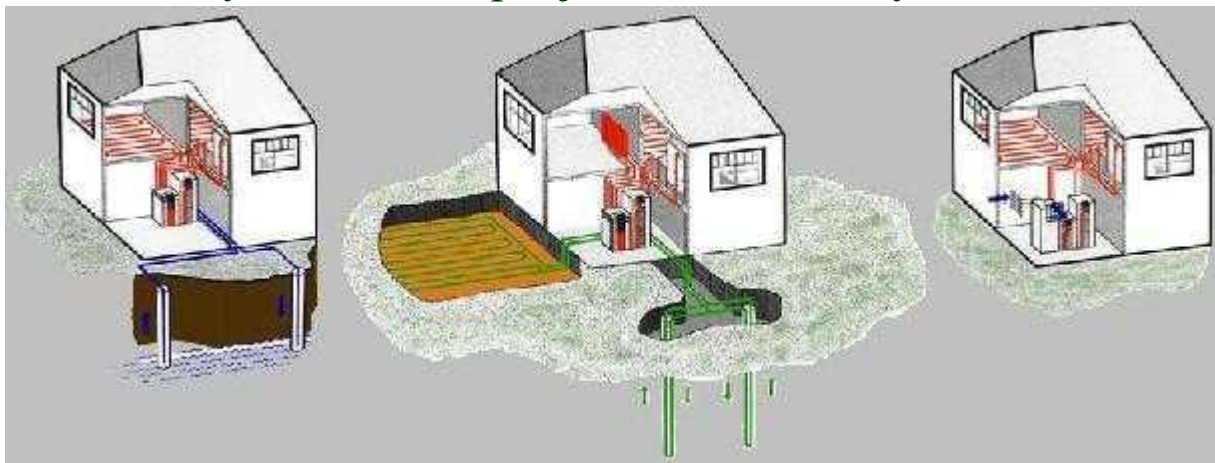
Jakościowe	Ilościowe
Dostępność(czas/miejsce) Analiza egzergetyczna. „korozyjność” toksyczność	temperatura i jej zmiany w czasie zasoby egzergii i jej zmiany w czasie koszty inwestycyjne i eksploatacyjne

Źródła ciepła

- Temperatura im wyższa, tym efektywniejsza PC i bardziej użyteczna
- Wahania roczne, miesięczne, dobowe
- Pojęcie koherentności źródła:
  - zmiany temperatury
  - spójność z zapotrzebowaniem
- Większość naturalnych źródeł ciepła jest niekoherentnych .

Źródła ciepła

- Dolne – energia odbierana, dostarcza surowiec, niska egzergia
- górne – energia przekazywana, określa efekt, wysoka egzergia
- Idealnie – źródła izotermiczne, wymiana w warunkach izotermicznych, straty pomija się

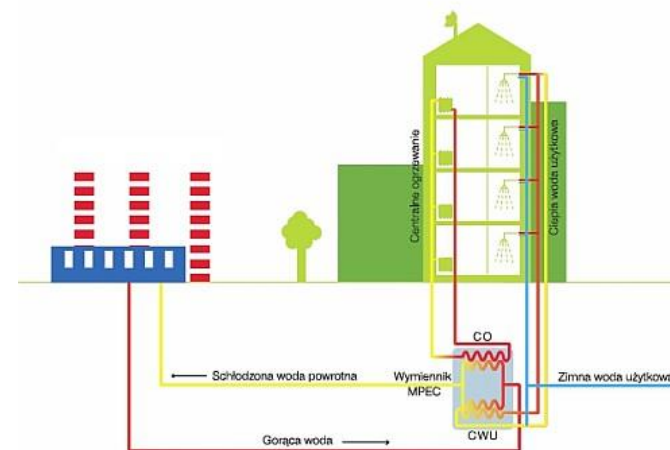
Źródła ciepła !!!!

Temperatura źródła górnego – eliminuje przesył energii ze względu na straty.
Dlatego dolne źródło musi znajdować się **w miejscu zainstalowania**.
Dotyczy to również dużych PC.

Niektóre źródła – antykorozyjne materiały

- zasolenie wód głębinowych
- woda morską
- opary w suszarni
- spaliny
- obecność gazów SO₂ i CO₂ + wykraplanie wilgoci

Niekiedy jest to znaczny problem ekonomiczny.

Ⓔ - GÓRNE ŹRÓDŁO CIEPŁA

Ⓐ - DOLNE ŹRÓDŁO CIEPŁA

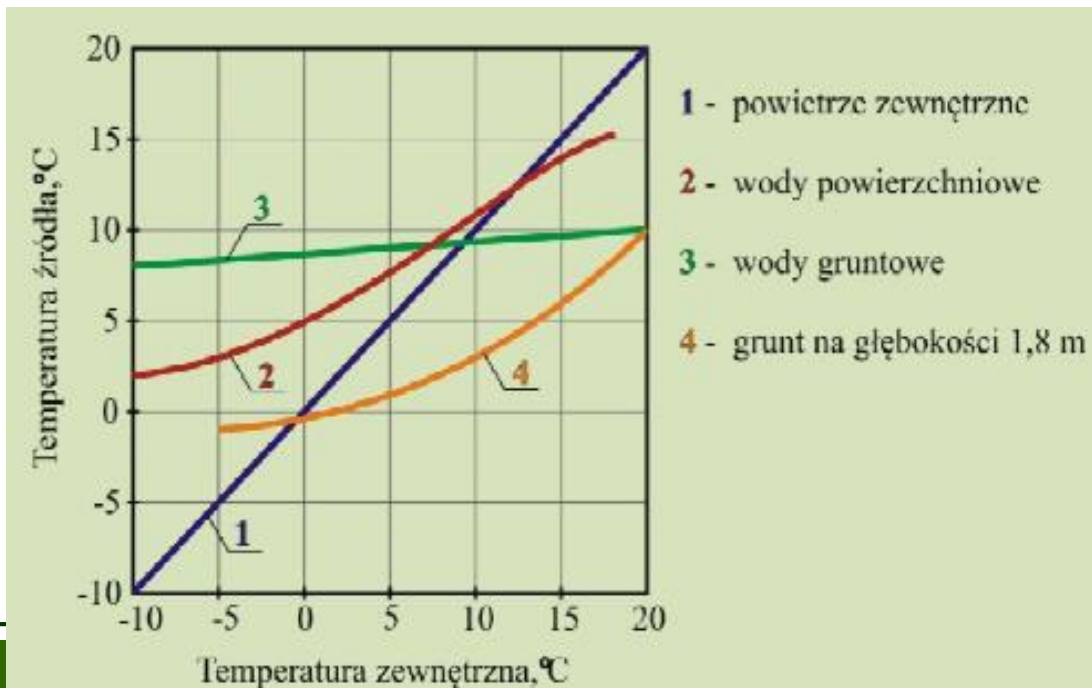

Cechy idealnego źródła ciepła

- nieograniczona pojemność cieplna (odnawialne)
- możliwie wysoka i stała temperatura
- bez zanieczyszczeń i czynników korozyjnych
- bardzo tanie pozyskiwanie
- Łatwa dostępność
- koherentność źródła

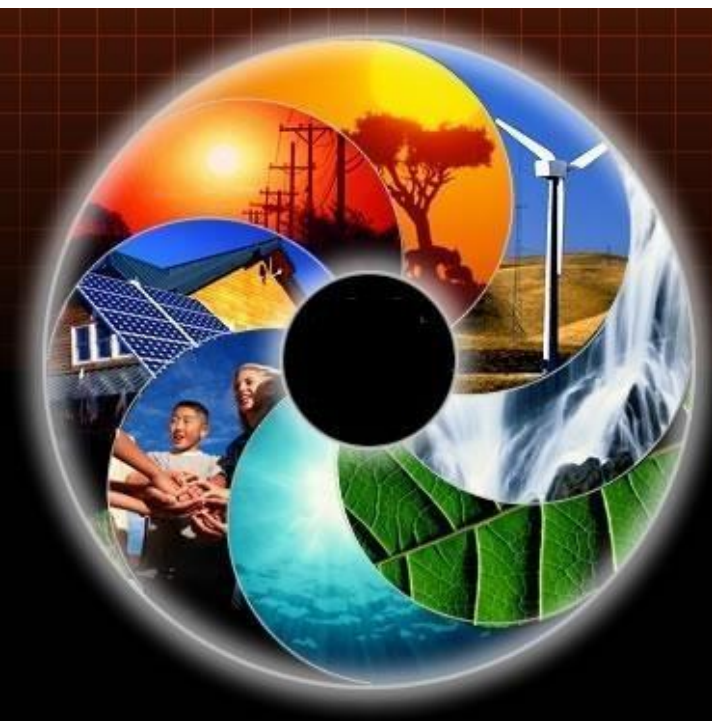

Takie źródło nie istnieje !

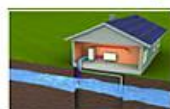

Źródła ciepła

- Naturalne (odnawialne)
- Sztuczne (odpadowe)

Ⓐ - DOLNE ŹRÓDŁO CIEPŁA

Ⓑ - GÓRNE ŹRÓDŁO CIEPŁA

Dolne źródło

Główne pompy „użytkowe” to małe domy – źródła naturalne:

- Powietrze
- Grunt,(geotermia)
- Energia słoneczna

Słabiej:

- Wody podskórne
- Woda podziemna
- Studnie głębinowe

Wody powierzchniowe:

- Rzeki
- Jeziora, stawy, zbiorniki
- Morza, zalewy

**Pobór energii do PC nie może wpływać na innych użytkowników PC. (źródła).
Nie może zaburzać Ekosystemu.**

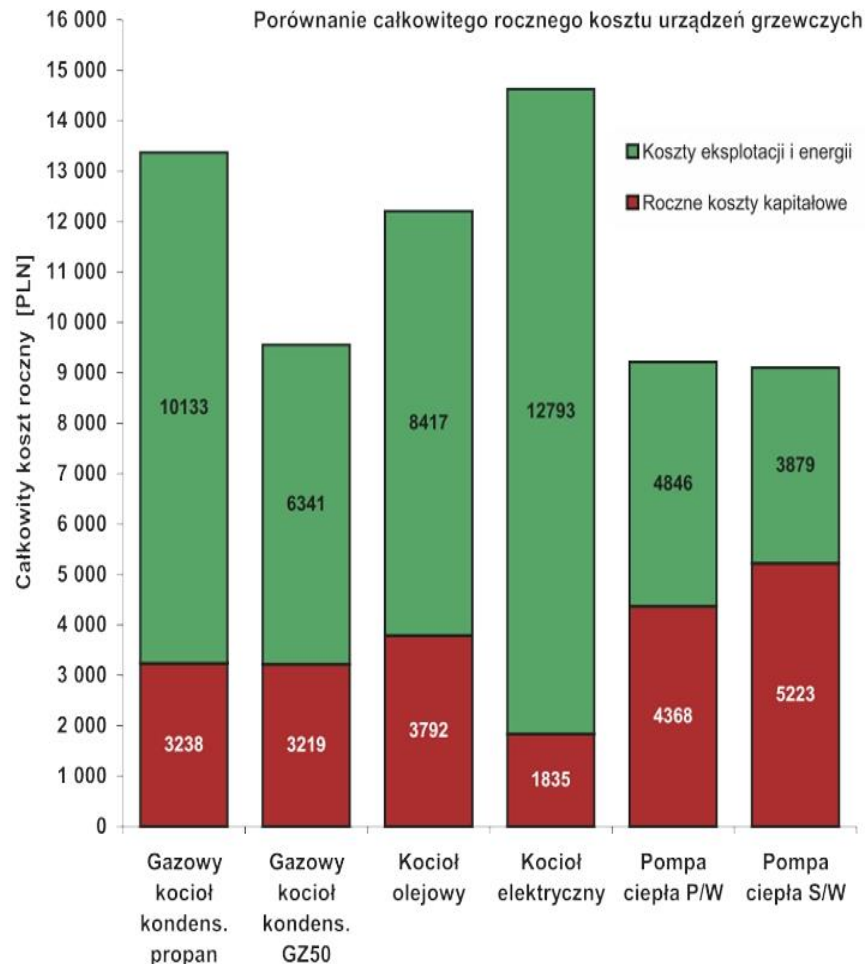
Źródła ciepła

Koszty(2015) – inwestycje, ujęcie.

Dla 20 kW:

- Powietrze 1250 EUR
- Woda ze studni 2500 EUR
- Grunt 5000 EUR (poziomy)
- Energia słoneczna 750 EUR
- Koszty głębokich odwiertów :
50 EUR / 1 m +koszty instalacji

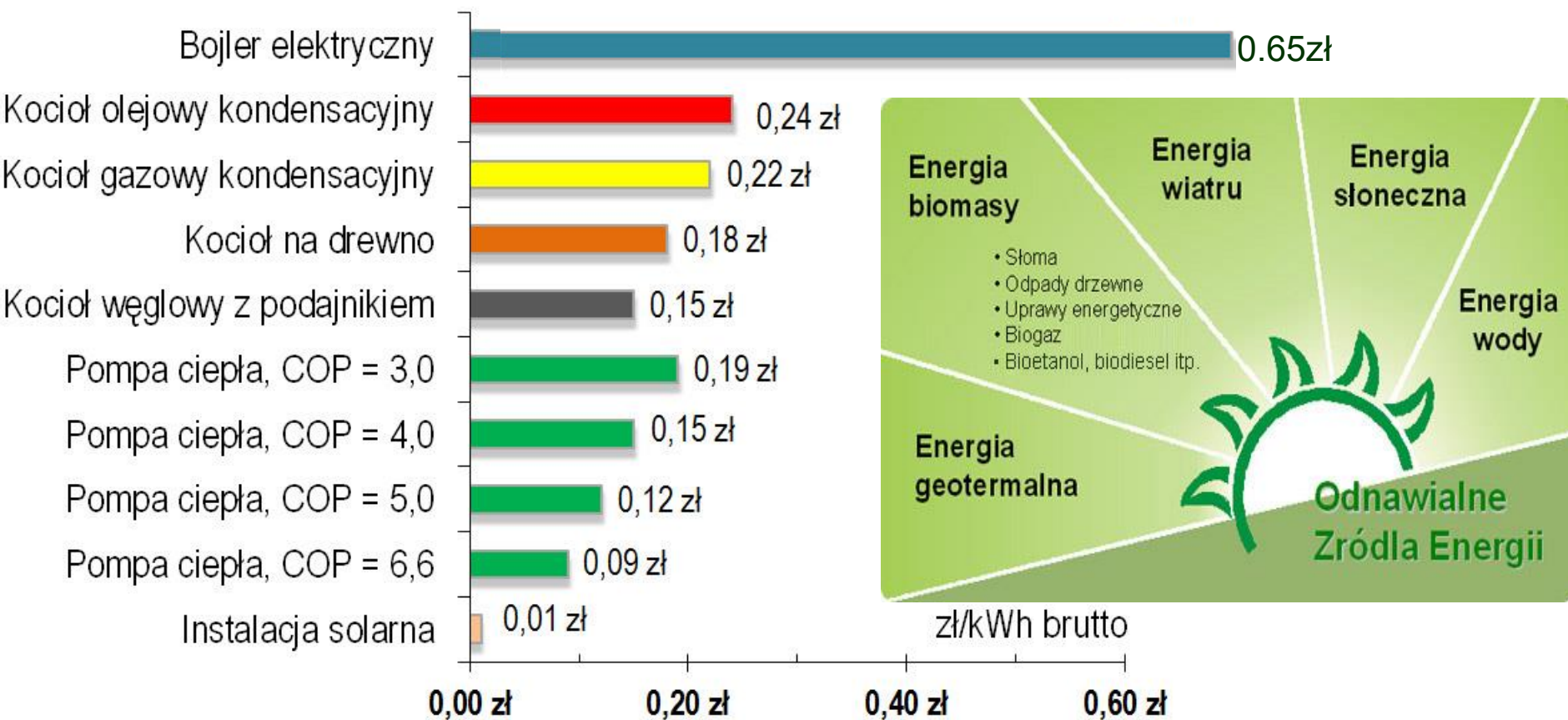
Trudno jest określić koszty źródeł sztucznych.

ZASILANE

Średnia **cena** prądu obecnie (tzn. według danych z dnia 20 maja 2020 roku) wynosi 0,617 zł/kWh dla wybranej taryfy G11 i tego samego sprzedawcy i dystrybutora.

Źródła ciepła

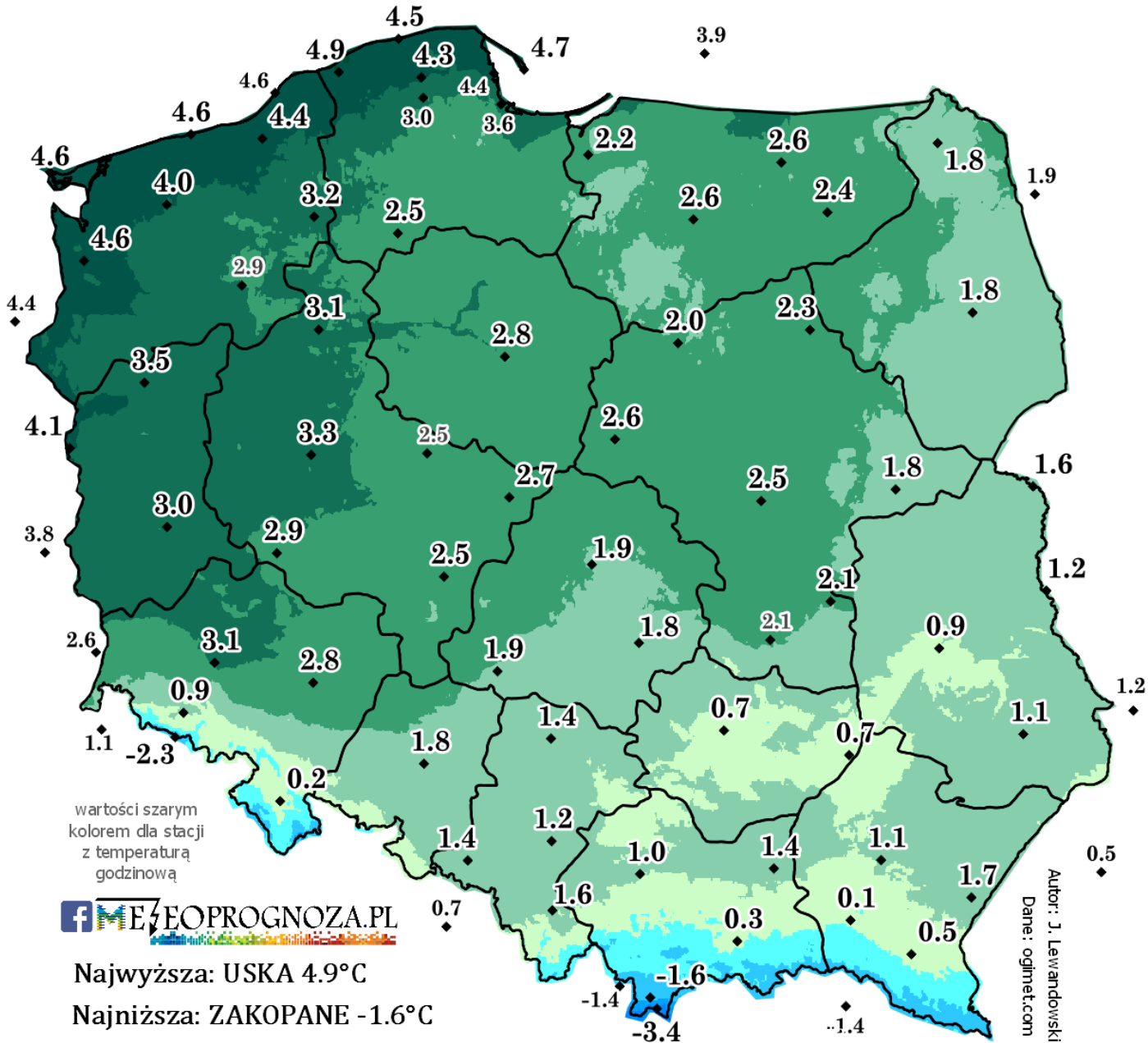
PC wtórne	PC pierwotne
En. odpadowe	En. odnawialne
<ul style="list-style-type: none"> ■ Powietrze ■ Gazy odlotowe ■ Spaliny:<ul style="list-style-type: none"> ze spalania gazów, ze spalania paliw stałych, w systemach ... ■ Kondensat, ■ Para, Woda. ■ Efekt procesu technologicznego (temperatura 290-350 K, czasem wyższa, nie zależy od pory roku)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Powietrze atmosferyczne ■ Grunt ■ Woda:<ul style="list-style-type: none"> gruntowa powierzchniowa głębinowa miejska ■ Promieniowanie słoneczne ■ Energia geotermalna ■ Energia wiatru ■ Energia otoczenia(sublimacja)

Powietrze

- Atmosferyczne, technologiczne, użytkowe
- Najtańsze na etapie pozyskania i realizacji.
- Łatwość montażu , niski koszt.
- Poprawność doboru i zwymiarowania obciążenia PC:
  - prawidłowe określenie zapotrzebowania na ciepło grzania: przewymiarowanie, niedowymiarowanie
  - -odpowiednio dobrany punkt biwalentny

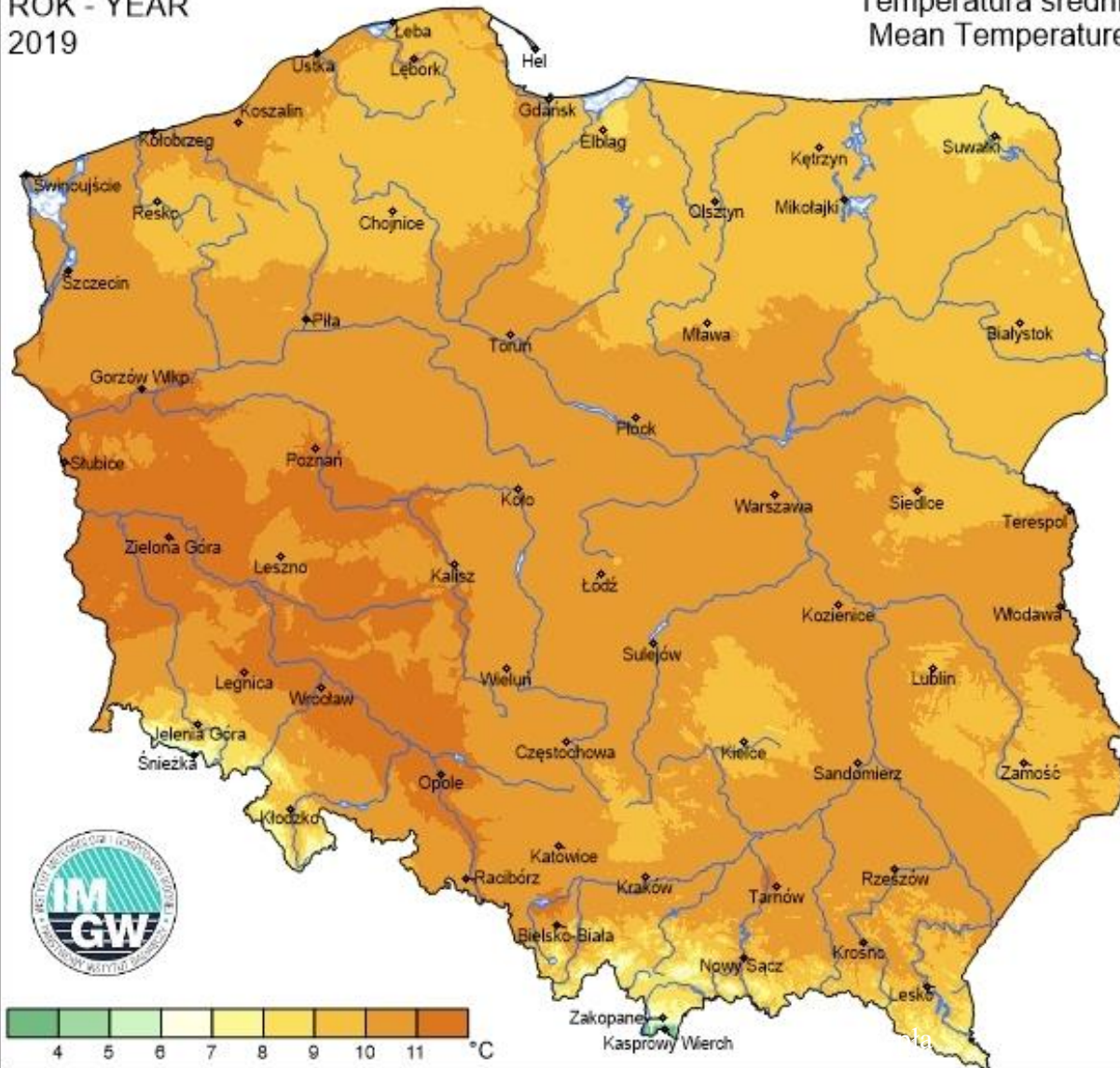
Średnia temperatura miesięczna styczeń 2020

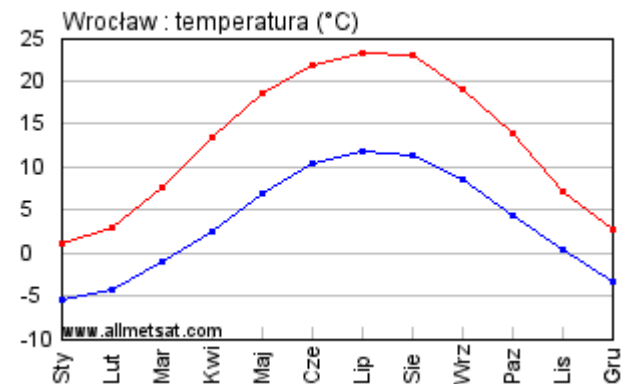
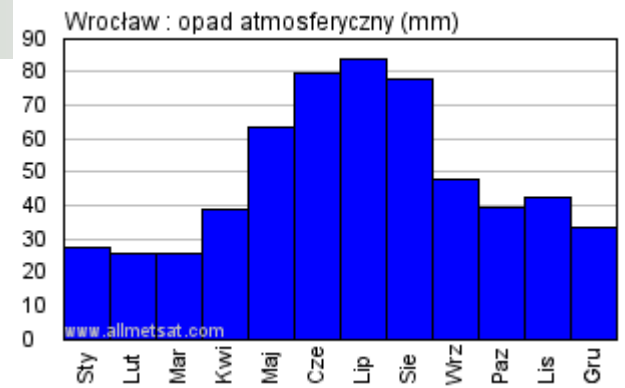
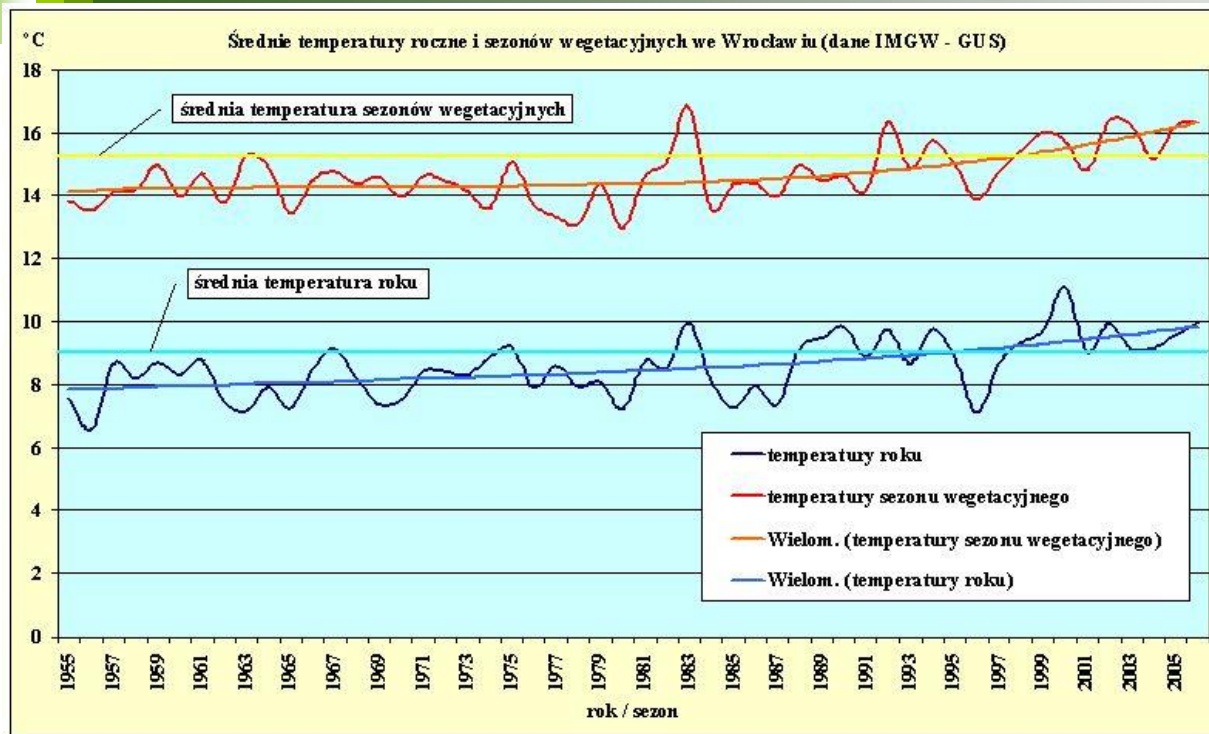

Średnia roczna temperatura powietrza w 2019 r

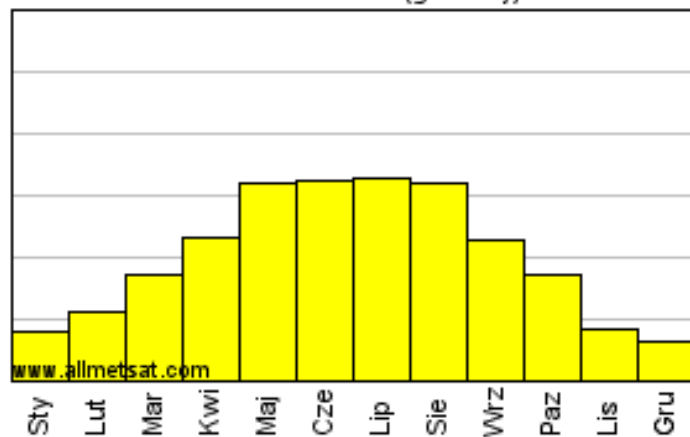
ROK - YEAR
2019

Temperatura średnia
Mean Temperature

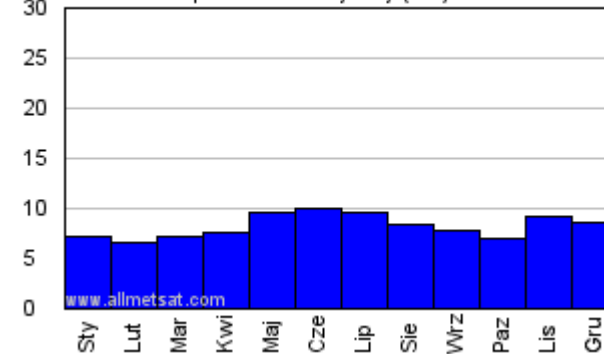

Wrocław : światło słoneczne (godziny)

Wrocław : opad atmosferyczny (dni)

Efektywność pompy ciepła powietrze/woda w zależności od obciążenia

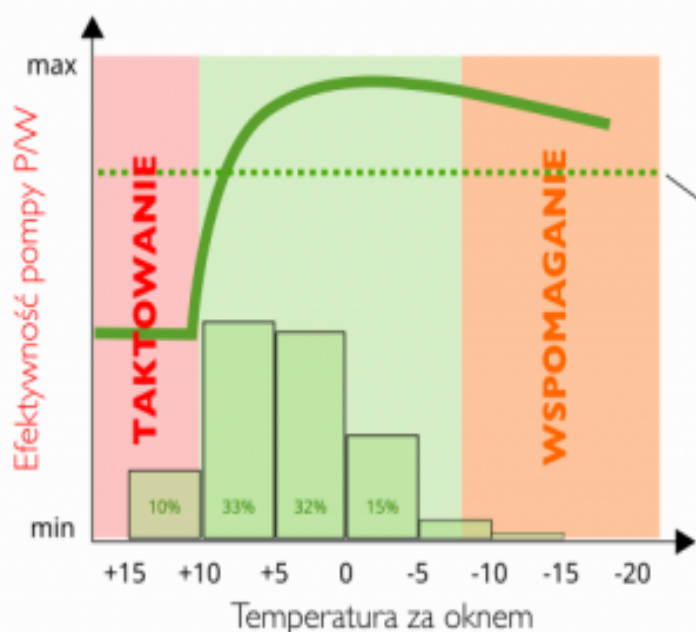

Skutki przewymiarowania pompy ciepła powietrze-woda

czyli rzecz o tym, jak ludzie w atawistycznym lęku przed wspomaganie pompy ciepła grzałkami przez max. dwa tygodnie w ciągu zimy, robią sobie "niepełnosprawną" pompę ciepła na pozostałe pięć miesięcy sezonu grzewczego.

Poprawnie dobrana moc

Dom potrzebuje 8kW = pompa o mocy nominalnej 8kW

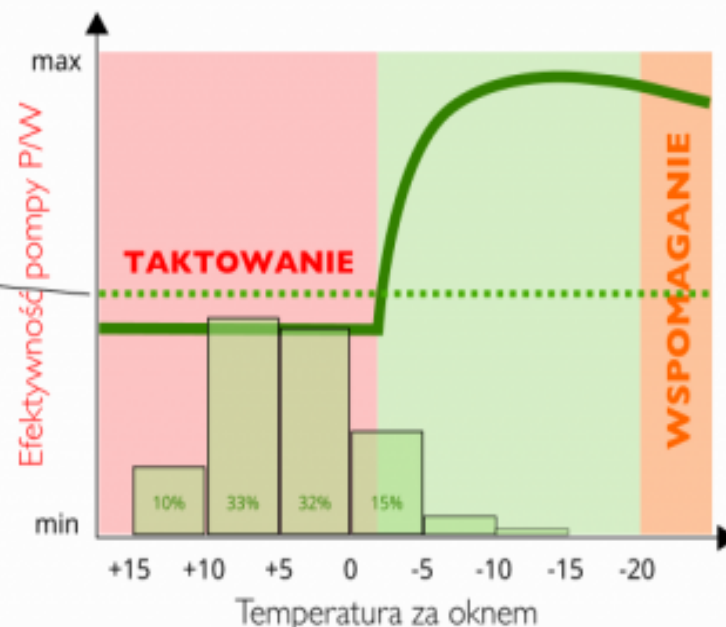

Udział dni w danym zakresie temperatur w całym sez. grzewcz.*

Większość sezonu pompa przepracuje w zakresie najwyższej efektywności. Pomocnicze źródło ciepła włączy się co najwyżej w kilka dni.

Pompa przewymiarowana

Dom potrzebuje 8kW = pompa o mocy 12kW
"żeby się grzałki nie włączyły aż do -20"

Udział dni w danym zakresie temperatur w całym sez. grzewcz.*

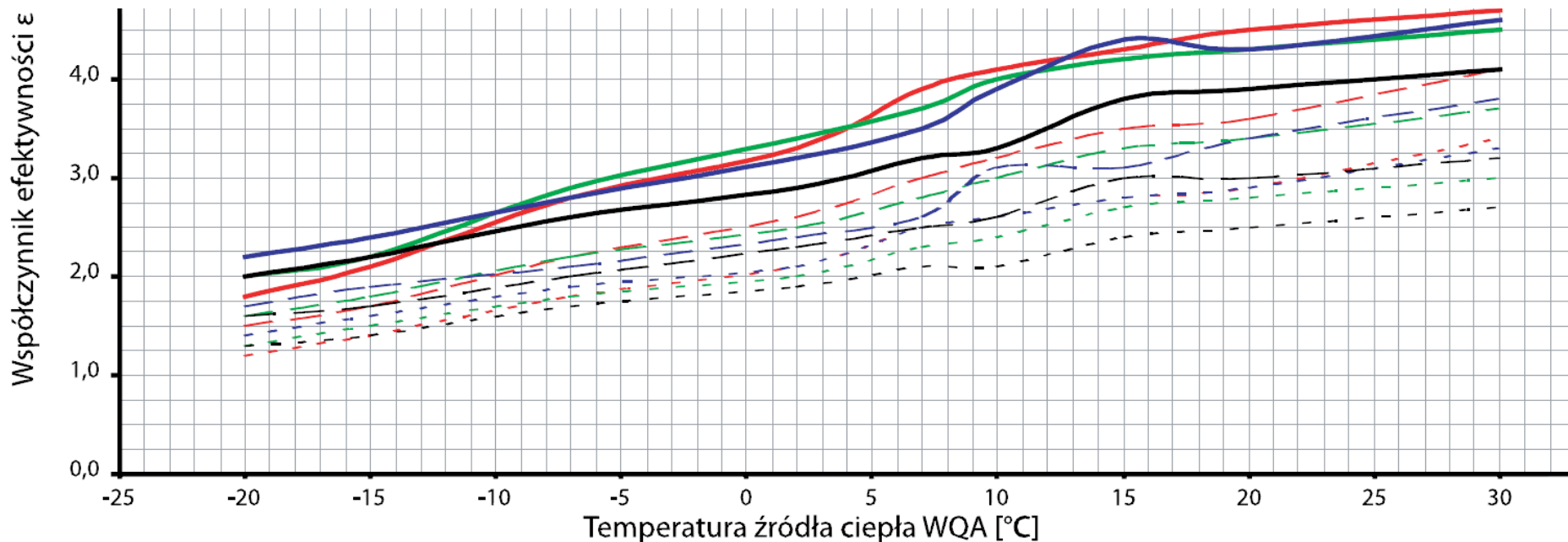
Pompa będzie taktować prawie cały sezon. Pomocnicze źródło ciepła nie włączy się nigdy, ale co z tego, gdy średnia sprawność spadła a rachunek zabol.

Powietrzna pompa ciepła- powietrze woda; ogrzewanie niskotemperaturowe.

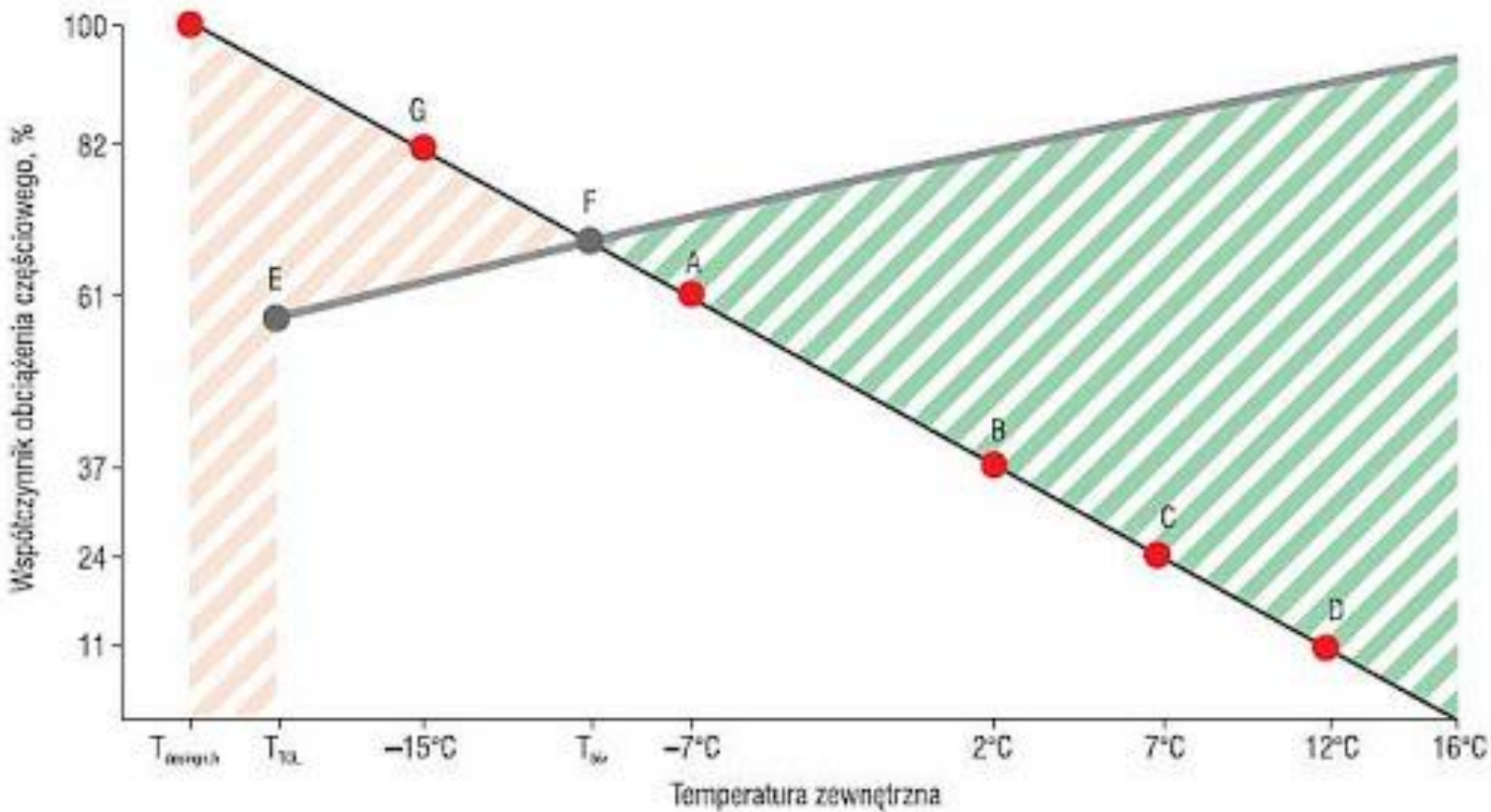
Temperatura zasilania

— 35 °C	— 35 °C	— 35 °C	— 35 °C
- - - 50 °C	- - - 50 °C	- - - 50 °C	- - - 50 °C
- - - 60 °C	- - - 60 °C	- - - 60 °C	- - - 60 °C

Powietrze atmosferyczne - punkt biwalentny; pompa monoenergetyczna

- obciążenie cieplne budynku (Ph)
- moc grzewcza pompy ciepła (Pd)
- praca grzałki elektrycznej (elbu)
- obciążenie częściowe (part load)

Propozycja wartości punktów biwalentnych

Pytania do wykładu 7

- 31. jak zdefiniujesz „koherentne” źródło ciepła. Narysuj charakterystykę.
- 32. Podaj cechy idealnego źródła ciepła.